

LAWRENCE KOHLBERG I EL SEU LLEGAT

LAWRENCE KOHLBERG Y SU LEGADO LAWRENCE KOHLBERG AND HIS LEGACY

*Ann Higgins-D'Alessandro**

DOI: 10.7203/anuari.psicologia.18.2.13

Resum

En aquesta introducció al monogràfic sobre Kohlberg i la seua obra, es detallen els diferents projectes que protagonitzà –d’investigació i pràctica en Psicologia moral– amb un ample equip de col·laboradors, que cristal·litzà en el famós «Manual de Mesurament del Judici Moral». Una altra iniciativa destacable foren les trobades democràtiques, on es votaven els assumptes acadèmics; així com l’avaluació exhaustiva dels efectes d’aquell programa esmentat, sobre alumnes i docents, en els tallers de mesurament d’entrevistes de judicis morals.

Gran impacte causaria per tot arreu la teoria dels sis episodis del desenvolupament del raonament moral, així com el desenvolupament de l’empatia, en les relacions interpersonals. Finalment, la seua influència en el món de l’educació prengué cos en la defensa de la necessitat d’assegurar un clima escolar positiu, per afavorir la consolidació de la comunitat educativa.

Paraules clau: moral, avaluació, judici, desenvolupament moral, estadis, empatia, clima escolar.

Resumen

En esta introducción al monográfico sobre Kohlberg y su obra, se detallan los diferentes proyectos que protagonizó – de investigación y práctica en Psicología moral– con un amplio equipo de colaboradores, que cristalizó en el famoso «Manual de Medición del Juicio Moral». Otra iniciativa des-

* Actualment *PhD. Professor, Psychology, Applied Developmental Psychology Chair, Advisory Board of the Fordham. Center Social Innovation Collaboratory. Fordham University.* Correspondència: <ahiggins@fordham.edu>.

tacable fueron los encuentros democráticos, donde se votaban los asuntos académicos; así como la evaluación exhaustiva de los efectos del programa mencionada, sobre alumnos y docentes, en los talleres de mediciones de entrevistas de juicios morales.

Gran impacto causaria por todas partes la teoría de los seis episodios del desarrollo del razonamiento moral, así como el desarrollo de la empatía, en las relaciones interpersonales. Finalmente, su influencia en el mundo de la educación ganó peso con la defensa de la necesidad de asegurar un clima escolar positivo, para favorecer la consolidación de la comunidad educativa.

Palabras clave: moral, evaluación, juicio, desarrollo moral, estadios, empatía, clima escolar.

Abstract

In this introduction to the monographic issue about Kohlberg and his work, the different projects he carried out, with a large team of collaborators –research and practice in Moral Psychology– are detailed, projects that shaped his famous «moral judgment measurement manual». Another important initiative was the democratic meetings, where the academic issues were voted; as well as the exhaustive evaluation of the effects of the mentioned program, on students and teachers, in the workshops of measurements of interviews of moral judgments.

Great impact would cause everywhere the theory of the six episodes of the development of moral reasoning, as well as the development of empathy, in interpersonal relationships. Finally, his influence in the world of education gained weight with the defense of the need to assure a positive school climate, to favor the consolidation of the educational community.

Key words: moral, evaluation, judgment, moral development, stadiums, empathy, school climate.

Introducció

És un honor i tot un plaer per a mi¹ redactar el present article introductori, per al número monogràfic de l'*Anuari de Psicologia de la Societat Valenciana de Psicologia*, dedicat a la seua memòria i al seu llegat. El meu reconeixement, també, a la contribució de Daniel Kahneman, en el quinzè aniversari d'haver-se-li atorgat el Premi Nobel.

1. Adequació i actualització del text d'Ann Higgins-D'Alessandro, per al present monogràfic de l'ANUARI, extret de Higgins-D'Alessandro, A. (2004) i Higgins-D'Alessandro, A. (2015). Adaptació: Levy Fariás. Traducció: Núria Melià.

Perquè els lectors puguen entendre la meua gratitud a Larry Kohlberg, dec presentar-me a mi mateix, ni que siga breument: Kohlberg i jo vam ser companys i vam treballar junts, des de 1976 fins la seua mort, en gener de 1987. Vaig col·laborar en el manual de mesurament del judici moral, especialment en l'esquema de classificació dels estadis A i B (Colby, Kohlberg, i al., 1987), però gran part de la meua energia va estar dedicada a l'exercici de la docència i treballar amb col·legues, també docents i amb estudiants en el programa d'educació moral de la *Just Community*, en Cambridge, Massachusetts i Nova York. Com Larry Kohlberg, vaig ser membre de la *Just Community* ja en Cambridge, on em vaig fer càrrec de les trobades democràtiques setmanals on es votaven els assumptes acadèmics. Especialment, la major part dels meus esforços i del meu col·lega Clark Power, van estar dirigits a una avaluació exhaustiva dels efectes del programa esmentat, sobre alumnes i docents (Power, Higgins i Kohlberg, 1989). En la meua posició actual, a la Universitat de Fordham de Nova York, vaig orientant la meua investigació cap a les comunitats formals, a més del desenvolupament de la identitat moral.

Biografia de Lawrence Kohlberg

Lawrence Kohlberg va nèixer el 25 d'octubre de 1927 al comtat de Westchester, a Nova York i va faltar el 14 de gener de 1987, als 59 anys d'edat. Va esdevenir autor de setanta cinc articles i quatre llibres, i coautor de tres llibres més i altres quaranta articles, a més d'innumerables presentacions i discursos com a convidat. Va ser, a més, mentor de pioners actuals en Psicologia Moral, quan encara eren estudiants graduats i col·legues post-doctorals, durant vint-i-vuit anys.

Quan era un adolescent, Kohlberg estudiava intern en l'institut *Philips Academy*, en Andover, Massachusetts. Després d'aquests estudis, es va unir als marines mercants quan la II^a Guerra Mundial estava a punt d'acabar-se. Al final de la guerra, participà en els intents il·legals de traslladar els refugiats jueus, per mar, a través del setge britànic, doncs l'objectiu de la *Hagenah* jueva era establir l'estat d'Israel. Les embarcacions foren abordades i dos infants van morir. Les tripulacions d'aquests vaixells, inclòs Kohlberg, van estar detinguts durant setmanes, en Chipre, fins que van ser alliberats i enviats de tornada cap a les seues respectives pàtries i els refugiats que transportaven van estar-hi retinguts molt més temps. Aquesta experiència va plantejar qüestions de justícia moral a Kohlberg, com ara, «es va emprar la mort i la violència justificadament o sols per a una finalitat política?» (Kohlberg, en Kuhmerker, Gielen i Hayes, 1991: 13).

Kohlberg entrà a la Universitat de Chicago a la recerca d'idees per a donar resposta a aquelles qüestions; aconseguí la llicenciatura en un any i es doctorà –en 1958– en Psicologia Clínica. Passà per Yale, al Centre Universitari d'Standford, integrat en el projecte de l'Avanç del Pensament en les Ciències del Comportament, abans de ser nomenat professor de Psicologia i Educació a l'Escola de Postgrau d'Educació, Departament de Desenvolupament Humà, en 1968. Des de 1969 fins 1974 consolidà la seua carrera científica, i va rebre subvencions de l'Institut Nacional de Salut Mental. De 1974 a 1987 rebé també suport per a intervencions programades sobre Educació Moral i investigació de fundacions privades en escoles i presons, concretament de la *Danforth, Spencer, Joseph P. Kennedy, Jr. Foundation* i la *W.T. Grant Foundation*. Kohlberg va estar reconegut per les seues contribucions, al llarg de la seua vida, a la Psicologia del Desenvolupament i a l'Educació de la Societat, per a la Investigació del Desenvolupament Infantil (SRCD) i amb graus honoraris de la Universitat Loyola en Chicago, Illinois i la Universitat Marquette en Milwaukee, Wisconsin.

L'efectivitat de les seues idees, investigacions i ensenyament fou magnificada gràcies a l'opció de treballar amb altres. Al principi del seu exercici professional, en Harvard, Kohlberg va reunir un grup de col·legues post-doctorals, estudiants graduats i crítics, el nucli del Centre per al Desenvolupament Moral i Educació, patrocinat per una subvenció de la Fundació *Joseph P. Kennedy* en 1972, que acabà tancant dos anys després de la mort de Kohlberg, el 1989. El Centre va divulgar informes sobre investigació, així com articles escrits per Kohlberg i altres investigadors, independentment del seu origen acadèmic. Des del 1972 al 1985, va finançar tallers de mesurament d'entrevistes de judicis morals, els quals van suposar una versió prèvia per al seu manual (Colby, Kohlberg, i al., *El mesurament del Judici Moral*, 1987). Aquella fundació patrocinà tallers d'educació moral des de 1976 fins 1986 i va afavorir l'intercanvi intel·lectual, on alumnes internacionals i locals s'ajuntaven per entaular una conversa amb un ponent convidat, per escoltar informació de noves troballes, o per mantindre, en intervals regulars, una sèrie de discussions obertes, així com el compromís de treballar qüestions interpersonals i plans futurs –professors, estudiants i components de l'*staff* en formaven part indistintament–. Kohlberg amplià l'hospitalitat del Centre per incloure les seues llars en Cambridge i Cape Cod (Massachusetts), on el seu amic de tota la vida, Jacob Gewirtz, va caracteritzar-ho com la versió americana del saló de París del segle XIX.

El 1974, Kohlberg, conjuntament amb Lisa Kuhmerker i d'altres, van crear l'Associació per a l'Educació Moral, una societat de psicòlegs, sociòlegs, educadors, investigadors i filòsofs. Actualment apareix com una societat internacional reconeguda i edita una revista afiliada, *The Journal of Moral Education*. Així com un moviment a favor de l'educació moral amb els seus col·legues in-

vestigadors –Anne Colby, Betsy Speicher, Robert Selman, Clark Power, jo mateixa i altres– tots ells encara actius en la investigació i intervencions morals–.

Finalment, es important saber que Kohlberg va escriure, també, sobre qüestions de religió, espiritualitat, desenvolupament moral en l'adulthood i en vellejament, perspectives morals en tragèdia i novel·les, l'impacte de les forces històriques i socials en el pensament moral de Mahatma Gandhi, Martin Luther King Jr. i Janusz Korczak, a més de directament sobre assumptes importants d'actualitat, més concretament el liberalisme i ideologies polítiques, així com de la pena de mort. Uns anys enrere, en un altre text introductor (2004), vaig tractar el perdurable interès de Kohlberg, en relació amb temes com el raonament moral, presa de perspectiva, empatia, aprenentatge social de costums morals, *self* moral i identitat, i comparacions transculturals. Ara, però, m'agradaria destacar, principalment, la visió de Kohlberg sobre l'educació moral.

El llegat psicològic i educatiu de Kohlberg

Lawrence Kohlberg va ser un teòric, científic empíric, educador, i sempre un advocat de la justícia. Fa prop d'una centúria, va suposar un rol essencial en la revolució de la Psicologia occidental, ja que va buscar la justícia –per a la qual cosa tractava de fer entendre-la com un valor universal–, com un aspecte central en la resolució de problemes dels humans, des de la infantesa fins a l'adulthood, com a crítica històrica i social cap al pensament humà, i com un ideal necessari per al canvi social. El resultat principal és la teoria dels sis episodis del desenvolupament del raonament moral i l'aproximació democràtica de l'educació de la *Just Community*. La fortalesa generativa del treball de Kohlberg va arribar des de la seua articulació de les interrelacions entre la teoria, la investigació i la pràctica en un nou paradigma: el paradigma cognitiu del desenvolupament.

Kohlberg va estar reconegut com un gran teòric i investigador científic poc després de què completara la seua dissertació sobre el raonament moral infantil, en la Universitat de Chicago, en 1958. Aquest treball va suposar un repte per a les perspectives ja existents en la Psicologia Infantil americana i va suggerir un model de desenvolupament infantil que incorporava, alhora, el treball de Jean Piaget –el psicòleg suís–, els psicòlegs-filòsofs americans George Herbert Mead i James Mark Baldwin, i el pragmatista John Dewey. En el seu estudi original, Kohlberg va plantejar dilemes morals a preadolescents amb edats entre els 10 i els 16 anys. Alguns d'aquests dilemes es van extraure de llibres de casuística i altres novel·les, especialment de l'obra de Victor Hugo *Les Misérables*. D'ací prové el famós Dilema de Heinz –«Deuria Heinz furta un medicament, desenvolupat per un farmacèutic local d'un poble europeu imaginari, per a salvar a la seua dona de morir per un estrany càncer?»–. A pesar de què Kohlberg

va analitzar la forma de pensar de només els noranta vuit xicons, que vivien en l'àrea de Chicago, els efectes foren amplis.

Kohlberg i els seus companys van dur a terme una investigació longitudinal durant 25 anys amb la mostra masculina original de Chicago i durant més de 10 anys amb una mostra tant masculina com femenina, originària de Turquia i Israel. Aquests estudis van constituir la base del manual sobre medició del judici moral (Colby, Kohlberg, i al., 1987) i va donar suport empíric als cinc primers estadis de la seua teoria. El sisé estadi suposà un polèmic punt final teòric; un punt en que Kohlberg va confrontar el judici moral amb l'acció moral.

Des dels anys 60, els investigadors han dut a terme centenars d'estudis en seixanta països, els quals confirmen la utilitat de la teoria, l'entrevista estructurada del judici moral i el manual per descriure i analitzar les solucions possibles de les persones, a tota mena de dilemes socials i morals. La gran majoria d'aquests estudis donen suport a la naturalesa universal i de desenvolupament del raonament moral, a més d'explorar la seua relació amb les diferències familiars, educacionals, ocupacionals, interpersonals, socials, culturals i de personalitat. Encara que cal destacar que durant els 1980 van sorgir crítiques per part de Carol Gilligan i d'altres, dirigides a què la teoria de Kohlberg no tenia en consideració –als inicis– el raonament moral de les dones. Tot i això, la investigació conseqüent i una meta-anàlisi de Lawrence Walker va demostrar que el manual de codificació i la teoria no esdevenien parcials envers les dones (Turiel, 1997). Independentment, aquesta línia va servir per impulsar els investigadors a considerar les diferències de gènere.

D'altra banda, van sorgir debats sobre la naturalesa universal dels valors i el desenvolupament del raonament moral, que encara continuen. Aquests debats se centren en els estadis superiors –5è i 6è– i plantegen una qüestió fonamental: si el raonament subjacent de les perspectives morals, de totes les cultures, poden ser enteses i avaluades des d'una perspectiva kohlbergiana. El treball de Richard Shweder exemplifica aquestes crítiques (Kurtines i Gewirtz, eds., 1991). Una revisió més general i recent d'aquest tema l'aporten Gibbs i els seus col·legues (Gibbs, Basinger, Grime i Snarey, 2007).

Com a teòric, Kohlberg va argumentar que una perspectiva cognitiva del desenvolupament integrava millor les proves empíriques que no les explicacions de socialització i identificació, arrelades en els paradigmes psicoanalític i conductual. Per exemple, al final de la dècada del 60, va transformar la forma de pensar de la disciplina sobre el significat del coneixement de rol-gènere, perquè la població infantil pogués entendre's a sí mateixa i als altres. En l'últim any de la seua vida, 1987, va publicar la presentació més completa del seu paradigma: *Psicologia Infantil i Educació de la Infància*.

Com a educador, Kohlberg va cristallitzar la visió cognitiva i del desenvolupament de l'educació en *Desenvolupament com a la finalitat de l'Educació*

en 1972 (reimprès en Kohlberg, 1981) i en *L'aproximació de Kohlberg a l'Educació Moral* de 1989. El paradigma del desenvolupament va donar resultats en l'enfocament de la *Just Community*. Cap a 1975, les dues comunitats, una amb dones guàrdies i recluses de la Presó Niantic en Connecticut i l'altra amb professors i estudiants d'institut en el *Cambridge, Rindg e& Latin High School*, eren pròsperes. Aquestes comunitats governades democràticament tenien objectius similars: un, promoure l'assumpció de les perspectives moral i cognitiva, i el desenvolupament de l'empatia; l'altre, crear cultures morals, és a dir, compartir normes de respecte i suport mutus. Per últim, pretenien ser models per al canvi institucional. Unes poques comunitats justes d'escoles i presons n'han sorgit satisfactòriament. Ni el seu nombre reduït ni l'esperança de vida limitada d'uns 5 ò 10 anys –amb l'excepció destacada de l'Institut *Scarsdale Alternative*, que ara aconsegueix 40 anys– va descoratjar a Kohlberg. Creia que una forma profitosa d'advocacia era el desenvolupament, documentació i l'anàlisi de programes experimentals en la justícia social, perquè, probablement, altres hi construirien idees educacionals, en un futur de la mateixa manera que ell en va formar sobre les teories de Dewey.

Fora d'això, la perspectiva de Kohlberg sobre l'educació té tota la vigència i val la pena que s'hi continue treballant. És una qüestió que he abordat en un altre lloc (Higgins D'Alessandro, 2015) i que ara conclouré en aquestes ressenyes introductòries, amb un molt breu resum. La visió de Kohlberg sobre l'educació posa èmfasi sobre dues afirmacions: 1) l'educació hauria de centrar-se en el desenvolupament a llarg termini –o al llarg del cicle vital–, i 2) l'educació hauria de focalitzar-se, explícitament, en allò moral –no adoctrinant–, introduint-se en les estructures educatives obertes i justes, que promouen el bé comú i creen les condicions per transformar individus, escoles i la mateixa societat. Fins ara, aquests dos radicals enunciats no han qüestionat l'ensenyament en els Estats Units, que encara se centra, exclusivament, en el rendiment escolar com a la mesura més important d'èxit educatiu. En qualsevol cas, romanen en la investigació educativa actual, dues qüestions relacionades amb l'educació moral kohlbergiana: la necessitat d'una certa educació prosocial –amb formes variants d'educació del caràcter, moral i cívica cap a una de contemplativa–; i la necessitat d'estratègies d'avaluació i intervenció, per assegurar un clima escolar positiu –és a dir, afavorint la construcció de la comunitat educativa–.

Encara que aquest acord –parcial o solapat– és encoratjador, de vegades els educadors es conformen amb els objectius de moda, a curt termini i avaluen resultats immediats com a indicadors de la utilitat de les seues aproximacions. D'altra banda, mentre que es reconeix la importància del clima escolar per millorar l'aprenentatge de l'alumnat, aquest clima pot canviar fàcilment i s'erosiona al llarg dels anys, a mesura que nous estudiants i docents entren i ixen, per l'efecte del temps i les rutines. Des del meu punt de vista, algunes de les

intervencions actuals, que pretenen millorar el clima escolar, manquen en què no s'adrecen directament als trets estructurals i normatius –és a dir, a consolidar normes positives explícitament compartides ni eines d'organització o de procediment, com ara la direcció de l'aula i de l'escola–. Perquè un clima positiu depèn d'estructures transparents i imparcials, a més de les bones relacions. En altres paraules, encara es pot seguir aprenent més del treball de Kohlberg, sobre el creixement moral i sobre les seues assumpcions normatives explícites, doncs les institucions educatives, com qualsevol altra institució social, plasmen valors morals universals, com ara la confiança, la honestedat, el respecte i la cura dels altres, l'autonomia i creixement personals i encara molts altres valors.

Durant les últimes dècades s'han donat avanços significatius en diverses direccions i àmbits. Hi ha nova investigació bàsica sobre el *self*, l'acció i les emocions morals. La forma en què s'implementen actualment les intervencions educatives és extraordinària. Ha hagut un progrés real en donar suport al canvi i millora escolars, mitjançant mesures d'afavoriment del clima escolar, com ara el «*School Climate*» (Cohen, 2012). Nous camps en la ciència preventiva, la 'intervenció, avaluació educativa i ciències aplicades de la Psicologia han sorgit per desenvolupar una experiència interdisciplinària' (Sloboda i Petras, 2014). Estic convençuda de què ha arribat el moment per a la formulació i la pràctica d'una teoria més rica de l'educació moral. Ha arribat el temps perquè els educadors consideren les idees de Kohlberg seriosament i amb la ment oberta, accentuant el focus en objectius socials i radicalment transformadors.

Referències

- Cohen, J. (2012). School climate and cultural improvement: a prosocial strategy that recognizes, educates and supports. *The whole child and the whole school community*. En P. M. Brown, M. W. Corrigan i A. Higgins-D'Alessandro (eds.), *Handbook of prosocial education* (pp. 227-290), Blue Ridge Summit, PA: Rowman and Little field Publishing Group.
- Colby, A.; Kohlberg, L.; Speicher, B.; Hower, A.; Candee, D.; Gibbs, J. i Power, C. (1987). *The Measurement of Moral Judgment, Volume 2: The Scoring Manual*. New York: Cambridge University Press.
- Gibbs, J. C.; Basinger, K. S., Grime, R. L. i Snarey, J. R. (2007). Moral judgment development across cultures: Revisiting Kohlberg's universality claims. *Developmental Review* 27, pp. 443-500.
- Higgins-D'Alessandro, A. (2002). «The Necessity of Teacher Development». En *Influential Lives*. Higgins-D'Alessandro, A. i Jankowski, K. (eds.): Monographs of SRCD, The University of Chicago Press.

- Higgins-D'Alessandro, A. (2004). Preface: Lawrence Kohlberg. *The Work of Lawrence Kohlberg*. Beijing, China [Publicat en xinès].
- Higgins-D'Alessandro, A. (2015). Lawrence Kohlberg's Legacy: Radicalizing the Educational Mainstream. En Zizek, B.; Garz, D. i Nowak, E. (eds.), *Kohlberg Revisited*, pp. 27-50. Rotterdam: Sense Publishers.
- Kohlberg, L. (1981). *Essays on Moral Development: Volume 1: The Philosophy of Moral Development*. San Francisco: Harper & Row, Publishers.
- Kohlberg, L. (1984). *Essays on Moral Development, Volume 2: The Psychology of Moral Development*. San Francisco: Harper & Row, Publishers.
- Kuhmerker, L.; Gielen, U. i Hayes, R. L. (1991). *The Kohlberg Legacy for the Helping Professions*. Birmingham, AL: R.E.P. Books.
- Kurtines, W. M. i Gewirtz, J. L. (eds.) (1991). *The Handbook of Moral Behavior and Development: Volume 1: Theory, Volume 2: Research, Volume 3: Applications*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Power, F. C.; Higgins, A. i Kohlberg, L. (1989). *Lawrence Kohlberg's Approach to Moral Education*. New York: Columbia University Press.
- Sloboda, Z. i Petras, H. (Eds.) (2014). *Defining prevention science*. NY/Heidelberg: Springer.
- Turiel, E. (1997). The Development of Morality. En Damon, W.: Social, Emotional, and Personality Development, Volume 3. pp. 863-932. *Handbook of Child Psychology, 5th edition*, volum editat per Nancy Eisenberg. New York: Wiley Publishers.

Data de recepció: 02-11-2017
Data d'acceptació: 15-12-2017